

**Ioan-Luca Vlad: „«Republica Britanică» ar fi un mare pas înapoi, o gogoasă fără miez, căreia i-ar lipsi exact firul care o ține laolaltă”.**

Interviu realizat de Tudor VIȘAN-MIU

**Tudor Vișan-Miu:** *Stimate domnule Ioan-Luca Vlad, vă mulțumesc pentru că ați acceptat să evocăm, sub forma acestui interviu, aspecte ale monarhiei britanice în timpul domniei Reginei Elisabeta a II-a. Vă propun să începem prin a ne explica, ca specialist al dreptului, cum se definește „Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord” în raport cu termenii de „națiune”, „patrie” și „țară”?*

**Ioan-Luca Vlad:** În primul rând, vă mulțumesc pentru oportunitatea unui interviu atât de interesant. Tema este una incitantă, pentru că se află la intersecția dintre regalitate, drept și științele sociale. Chiar această primă întrebare este un prilej de contextualizare, pentru că, într-adevăr, Regatul Unit este orice numai nu un stat unitar.

În mod tradițional și istoric, organele centrale ale statului britanic (un stat, aici lucrurile sunt clare) au încercat să promoveze ideea unei națiuni unitare – națiunea britanică, lucru care a atins apogeul în secolul XIX și în timpul războaielor mondiale.

De fiecare dată, însă, acestea s-au lovit de realitatea demografică și etnică a auto-identificării unora dintre locuitorii lor cu alte națiuni: galezi, scoțieni, irlandezi, respectiv (și) cu o anumită religie (irlandezi-protestanți, afiliați ideii de unire cu Marea Britanie, și irlandezi-catolici).

În secolul XXI, terminologia oficială britanică recunoaște aceste realități și, pornind de la dreptul individual la auto-identificare și dreptul național la auto-determinare, recunoaște că Marea Britanie este un stat multi-național, compus din „țările” Anglia, Țara Galilor, Scoția și Irlanda de Nord, care corespund „națiunilor” engleză, galeză, scoțiană și irlandeză. Realitatea însă este mereu înaintea terminologiei, deoarece acum Marea Britanie trebuie să aibă în vedere că limba poloneză, și apoi cea română, sunt printre limbile cele mai des vorbite, după engleză, și ca atare că, în cadrul națiunilor „tradiționale” britanice și-au găsit loc comunități cu o identitate proprie dar care și-au unit destinul cu cel al statului britanic, pe termen lung, provenite nu din vechiul imperiu, ci din transferul uman facilitat de Uniunea Europeană.

Modul cum Marea Britanie se va raporta la această nouă realitate va fi definitiv pentru viitorul ei ca stat.

Cât despre „patrie”, acesta este un concept pe care fiecare este liber să îl definească pentru sine, inclusiv să refuze asocierea sa la o „patrie”. Statul britanic a dovedit că poate să unească toate națiunile componente în jurul patriei britanice, în războaiele mondiale. Abordarea sa în raport cu cererile de descentralizare și cu noile populații imigrate în Marea Britanie va determina dacă această unitate poate exista și în viitor.

**T.V.M.:** *Cum funcționează federalismul în Regatul Unit? Mă refer aici și la un caz concret: în anul 2014 s-a organizat acel referendum în care scoțienii au fost consultați privind eventuala reorganizare a Scoției ca un stat independent. Dacă majoritatea ar fi răspuns „Da”, cum s-ar fi intitulat statul de care s-ar fi desprins - Regatul Angliei, Țării Galilor și Irlandei de Nord?*

**I.L.V.:** Marea Britanie nu se consideră un stat federal din cauza modului cum țările componente au intrat în Uniune – prin cucerire, respectiv prin tratat de uniune „veșnică”. Totodată, aspectul dizolvării uniunii este unul „centralizat” în sensul că ține de competența exclusivă a organelor naționale de stat și, finalmente, a Parlamentului Britanic.

Referendumul din 2014 cu privire la desprinderea Scoției a fost organizat în acest context legal, cu acordul special, dat exclusiv pentru acel moment, al Guvernului Britanic, și s-a concretizat într-un tratat între guvernele britanic și scoțian, care prevedea pașii de urmat dacă votul ar fi fost majoritar în favoarea independenței Scoției. Acest acord a expirat, iar guvernul actual a clarificat faptul că nu îl va reînnoi, chiar la finalul anului 2022 Curtea Supremă a Marii Britanii dând dreptate acestei poziții.

Referitor la denumirea părții rămase din Regatul Unit, aceasta este o întrebare foarte bună. Numele oficial actual al statului este Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Marea Britanie este compusă din Anglia, Țara Galilor și Scoția. Problema este că, la data constituirii Marii Britanii (1707), ce s-a unit cu Scoția era Regatul Angliei, Țara Galilor fiind încorporată în acesta. Țara Galilor a re-primit autonomie mult mai târziu, în secolul XXI.

Autoritățile de stat nu au căzut de acord asupra unui nume potențial, formula adoptată fiind una de conveniență: „rUK” (restul Regatului Unit). Există inclusiv posibilitatea păstrării numelui actual, deoarece el nu include în mod explicit Scoția. Dar și varianta enunțată în

întrebare este posibilă. În orice caz, cel mai probabil s-ar păstra adjectivul „Unit”, deoarece el provine de la Actul de Unire din 1801, care a încorporat Irlanda. Aceasta, partea ei de nord, ar continua să fie parte din stat, deci ar trebui păstrată și particula „Unit”.

**T.V.M.:** *Monarhul care „poartă” Coroana Sf. Eduard moștenește o serie de titlaturi speciale: „Stăpân al Lebedelor” (în Anglia), „Duce de Lancaster”, „Duce de Normandia”, „Lord de Man” etc. Ce funcții concrete au acestea? Poate un monarh să dețină alte titluri decât cele „contopite cu Coroana” și, dacă nu, care este motivația?*

**I.L.V.:** Monarhia britanică este printre cele mai neobișnuite din lume deoarece ea s-a contopit organic la un nivel foarte local cu întreaga organizare statală, economică și socială a Marii Britanii. Altfel spus, Suveranul nu este numai în vârful statului, ci este, prin avatarurile sale (Lorzii Locotenenți locali, Maestrul Lebedelor, prin Ducatul de Lancaster etc.), prezent în fibra și în venele funcționării statale de zi cu zi.

Fiecare dintre titlurile enunțate reflectă poziții care au început foarte pragmatic, din necesități practice, și nu și-au pierdut relevanța nici astăzi, deși existența lor practică s-a schimbat ca scop și natură. Să le luăm în ordine:

- Stăpân al Lebedelor este titlul care reflectă dreptul exclusiv de a vâna, prinde și ține lebede. În evul mediu, lebedele erau o sursă foarte importantă de penaj de calitate, dar și de hrană. Regele, ca stăpân feudal suprem, și-a păstrat dreptul exclusiv de a exploata această resursă. În secolul XX-XXI titlul a fost convertit într-o modalitate foarte bună de conservare a naturii: lebedele nu mai sunt prinse pentru mâncare și penaj, ci sunt capturate anual, temporar, pentru cântărire, marcare cu coliere electronice, și evaluare din punct de vedere al sănătății, pentru a se observa calitatea mediului în care trăiesc.
- Ducatul de Lancaster este unul dintre domeniile feudale (în țările române s-ar fi numit moșii cu drepturi regaliene) păstrate direct de Coroana Britanică, al cărui scop este să ofere un venit independent (de stat, de Parlament) Suveranului. El este administrat separat de Domeniile Coroanei, având natura unei posesiuni feudale private. Aspectul feudal se reflectă în excluderea unor competențe statale din atribuțiile autorităților de stat, și exercitarea lor, în Ducatul de Lancaster, de către persoane private, în numele Ducelui de Lancaster, prin Cancelarul acestuia (care este și membru al guvernului britanic).

Exemple de astfel de funcții sunt: culegerea moștenirilor vacante, culegerea de datorii feudale pentru chirii ereditare (în română se numeau embaticuri, când au existat), dreptul feudal de a culege materiale (vreascuri, turbă) de pe pământurile celor care locuiesc acolo ș.a.m.d. Ducatul de Cornwall este la fel, doar că în beneficiul succesorului la Coroană.

- Ducele de Normandia este titlul moștenit de suveranii britanici de la William Cuceritorul. Să nu uităm că în 1066 Anglia a fost cucerită de Normandia. Ulterior, deoarece centrul intereselor suveranilor anglo-normanzi s-a mutat peste Canalul Mânecii, teritoriile lor continentale au fost reduse până la dispariție prin războaie. Insulele Canalului Mânecii (Jersey, Guernsey, Alderney și Sark) reprezintă, de fapt, ultimele posesiuni ale Suveranilor britanici ca stăpâni feudali francezi (normanzi), și, ca atare, nu fac parte formală din statul britanic, fiind numite „Crown Dependencies”, deoarece țin direct de Coroană, nu de statul britanic. În aceste teritorii, care nu sunt formal nici state, nici membre în UE sau în Commonwealth, Suveranul britanic exercită prerogativele stăpânului feudal suprem, printr-un comitet al Consiliului Privat britanic, în raport de dreptul și constituțiile cutumiare ale fiecăruia, care sunt toate de origine normandă (de altfel, cărțile lor de drept sunt în franceză), nu engleză / common law.
- Lord de Man este titlul similar corespunzător Insulei Man. Insula Man are o istorie cu totul aparte, fiind colonizată de populații de origine norvegiană, și fiind de altfel supusă direct Norvegiei până la 1266. În acel an a început seria transmiterilor prin vânzare a drepturilor supreme feudale asupra insulei, din mână în mână, chiar și către persoane private, până în anul 1765 când a ajuns în patrimoniul Coroanei Britanice, dar, ca și Insulele Canalului, nefiind inclusă în statul britanic sau în organizații internaționale. Coroana Britanică își exercită acolo atribuțiile în conformitate cu legile aprobate de Tynwald, unul dintre cele mai vechi parlamente din lume încă în existență.

Fundamental vorbind, deoarece Marea Britanie nu are o constituție scrisă care să prevadă o interdicție (cum are, de exemplu, Belgia), Suveranul britanic poate deține câte coroane, funcții și poziții, ereditare sau nu, dorește. De altfel, Marea Britanie este în uniune personală cu alte state care au același monarh, Coroana în acest caz nefiind unică, ci divizată între acestea. Încă de la primul război mondial s-a adoptat această idee, deoarece Africa de Sud a refuzat pentru o perioadă să intre în război cu Germania. Or, în această situație, nu se putea considera că Coroana (unică) era și în același timp nu era în război cu un alt stat: soluția logică a fost să se admită

formal diviziunea Coroanelor (ale fiecărui Dominion, acum a fiecărui stat independent), care fiecare au o politică externă și de apărare proprie, având în comun numai persoana Suveranului și regulile de succesiune.

**T.V.M.:** *Monarhii britanici moștenesc, pe lângă titluri, bunuri și proprietăți: unele sunt domenii ale Coroanei, altele personale (precum Ducatul de Lancaster). Care este deosebirea și cum sunt organizate cele două categorii?*

**I.L.V.:** Ca orice funcțiune de stat, Suveranul trebuie să fie susținut de acesta în exercitarea atribuțiilor sale. Acest lucru este făcut, în monarhiile mai „noi”, de ex. Belgia, exclusiv prin Lista Civilă (altfel spus, bugetul administrației regale plus salariul membrilor Familiei Regale), și prin punerea la dispoziție a unor imobile cu titlu de protocol de stat. În monarhiile mai vechi, cum este cea britanică, susținerea de stat s-a organizat pe principiile epocilor anterioare, principalmente prin oferirea unor metode de independență financiară a Familiei Regale față de stat și bugetul acestuia. Asta sunt Ducatele de Lancaster și Cornwall. Domeniile Coroanei sunt și ele o formă de susținere financiară, numai că, în acest caz, sunt mult mai mult supuse controlului parlamentar, care le poate lua, ele având, spre deosebire de Ducate, natura unor proprietăți de stat (cum de altfel erau și în România). Aceasta este deosebirea principală. Din ea rezultă și o distincție ca formă de organizare: în Ducate, Regele, respectiv Ducele de Cornwall, numesc proprii reprezentanți, precum și pe ofițerii administratori și celelalte oficialități locale; pe când Domeniile Coroanei sunt supuse regulilor de administrare normală (ca orice altă proprietate), sub verificarea unor cenzori care raportează guvernului și parlamentului.

În plus, potrivit unui acord cu statul încheiat în timpul Reginei Elisabeta a II-a și prelungit de Regele Charles al III-lea, venitul din Domeniile Coroanei se duce astăzi la stat, de fapt, în schimbul lui Regele primind o Listă Civilă. Diferența este majoră, Lista Civilă fiind un procentaj relativ mic din totalul veniturilor care acum ajung la stat.

**T.V.M.:** *Monarhul britanic domnește astăzi și în alte 14 monarhii, numite, laolaltă cu Regatul Unit, „ținuturi ale Commonwealth-ului”. Cum funcționează acest sistem?*

**I.L.V.:** Realitatea actuală a „uniunii personale” dintre Marea Britanie și celelalte 14 monarhii care au același suveran este o urmare a Imperiului Britanic, și o etapă de dezvoltare a acestor 14 state de la colonii (respectiv dominioane) către state independente cu o identitate constituțională și națională proprie.

Există două tipuri de state între aceste 14 „Regate ale Commonwealth-ului” (care apreciez că este traducerea mai corectă): primele sunt fostele Dominioane, adică, acele teritorii colonizate în principal cu coloniști de origine britanică, și care au copiat sistemul parlamentar britanic încă de timpuriu, preluând cu mândrie întregul repertoriu legislativ și constituțional britanic. Acestea sunt Canada, Noua Zeelandă și Australia. De altfel, „patrierea” constituțiilor lor s-a produs foarte târziu, reflectând lipsa unor tensiuni reale legate de asocierea cu statul britanic.

Celelalte sunt foste colonii, care, la momentul independenței, deși sunt populate majoritar cu persoane native, și au o identitate națională pronunțată, au considerat că păstrarea Suveranului britanic în fruntea statului (mereu reprezentat de un Guvernator General, numit la avizul prim-ministrului local, deci, cu acordul reprezentanților aleși ai națiunii) oferă garanția unei stabilități și continuități constituționale necesare unor state în curs de dezvoltare. Acestea sunt: Antigua și Barbuda, Bahamas, Belize, Grenada, Jamaica, Papua Noua Guinee, Sf. Christofor și Nevis, Sf. Lucia, Sf. Vincențiu și Grenadinele, Insulele Solomon și Tuvalu.

Este de urmărit dacă, pe măsura dezvoltării lor și a schimbării atitudinilor față de moștenirea colonială, acestea nu vor urma calea republicană sau dacă, prin dezbateri și reflecție onestă, nu cumva vor ajunge la concluzia că sistemul monarhic este, pentru ele, cel care oferă cea mai mare stabilitate și prestigiu la cel mai mic cost (Casa Regală fiind, de fapt, absentă fizic de acolo).

Din punct de vedere structural-legal, Regele Charles al III-lea are 15 coroane, din care una, cea britanică, are și o formă fizică, ei fiindu-i atașate și drepturile suverane asupra celorlalte teritorii menționate mai sus (Ducatul Normandiei, Insula Man) dar și asupra teritoriilor britanice de peste mări încă existente (de ex., Insula Pitcairn, Sfânta Elena etc.). Parlamentul Britanic nu are dreptul de legiferare în aceste state. Regele are, formal, Consilii Private în fiecare dintre aceste state (majoritatea neconstituite în realitate).

Ca o problemă de nișă, mai există două legături juridic-constituționale păstrate între ele, în afară de persoana Suveranului și linia unică de succesiune:

- a. Unele dintre state păstrează Comitetul Judiciar al Consiliului Privat (britanic) ca instanță supremă, în anumite cauze (deoarece este mai simplu și eficient economic, și oferă mai multe garanții de imparțialitate, fiind departe de comunitățile mici ale acestor state);
- b. Atribuțiile Colegiului Armoariilor (College of Arms) pe linie heraldică nu au fost împărțite, fiind în continuare exercitate în acele state care nu le-au „patriat” prin instituții heraldice proprii (de ex. Canada).

**T.V.M.:** *Regina Elisabeta a II-a și-a început domnia în anul 1952, preluând de la tatăl Majestății Sale șefia Commonwealth-ului, care este o asociație de state independente. Titlul este pe viață dar nu este ereditar, astfel încât Regele Charles al III-lea a trebuit ales ca succesor, când era Principe de Wales, la întâlnirea șefilor de state din 2018. Care este rolul șefului Commonwealth-ului? Ar putea altcineva decât monarhul britanic - în mod practic, dincolo de un exercițiu teoretic - să fie ales și să poată îndeplini acest rol?*

**I.L.V.:** Capul Commonwealth-ului este o persoană cu un rol pur onorific. Titlul a fost creat în considerarea rolului istoric unic al Reginei Elisabeta a II-a, care a semnat „certificatele de naștere” ale majorității statelor din Commonwealth, și a fost nevoie de dezbateri destul de strânse pentru a se accepta ideea transmiterii sale către Regele Charles al III-lea, ca principiu.

Atât teoretic, cât și practic, se pot concepe două opțiuni: fie alegerea unei alte persoane (deși, realist, aceasta este opțiunea mai puțin practică, deoarece ar intra în conflict cu Secretarul General, care este deja o poziție electivă), fie dispariția acestui titlu, oricând, eventual după domnia Regelui Charles al III-lea.

Din punct de vedere al organizării sale ca instituție internațională, atribuțiile executive în Commonwealth revin exclusiv Secretarului General al acestuia. Ca atare, menținerea poziției de Cap al Commonwealth-ului este o decizie exclusiv politică a statelor membre, care va trebui reînnoită cel puțin la fiecare succesiune la Coroana Britanică.

**T.V.M.:** *Suveranul britanic este, prin tradiție, „guvernator suprem” al Bisericii Anglicane iar, în Regatul Unit, Canada și Noua Zeelandă, poartă și titlul de „Apărător al Credenței”. Ce înseamnă acest titlu și este el direct legat de confesiunea anglicană? Dacă nu, de ce majoritatea ținuturilor Commonwealth-ului au renunțat să-l mai folosească (sau nu l-au utilizat niciodată)?*

**I.L.V.:** Biserica Anglicană își are existența legată indisolubil de monarhul englez (atunci), deoarece a fost creată de acesta. Ca atare, monarhul (acum britanic) este și Guvernatorul său Suprem, în prezent el oferind nu doar rolul de lider simbolic al comunității credincioșilor, ci și garanția independenței funcționale a cultului, prin organizarea proprie a adunărilor legislative bisericești, și menținerea acesteia ca Biserică de Stat a Angliei și Țării Galilor.

Titlul de „apărător al credinței” nu este asociat strict Bisericii Anglicane, deoarece în Scoția el face referire la biserica Scoției, independentă protestantă. De altfel, singurul jurământ pe care Regele Charles al III-lea a trebuit să îl depună în prima zi de domnie a fost cel față de păstrarea și protejarea drepturilor Bisericii Scoției, ca parte a aranjamentului din anul 1707.

De altfel, a existat o discuție sau propunere referitoare la schimbarea titlului în „apărător al credințelor”, ideea Regelui Charles fiind de a accentua aspectul protejării credinței, în general, ca mod de raportare la existența umană și divinitate, și nu a unui cult în special. Propunerea a fost abandonată, dar mesajul rămâne: în prezent, chiar dacă el însuși trebuie să fie de confesiune anglicană (mai exact, catolicii nu pot veni la Coroană), Suveranul nu mai este doar protectorul Bisericii Anglicane sau a Scoției, ci în general al ideii de raportare la lume prin credința în divinitate.

**T.V.M.:** *Mulțumindu-vă pentru toate explicațiile oferite, nu aș putea să nu aduc în discuție relațiile dintre Familia Regală Britanică și Familia Regală Română. Am putea spune că acestea au fost mai strânse ca niciodată înainte în timpul vieții Reginei Elisabeta a II-a și Regelui Mihai I?*

**I.L.V.:** Din punctul meu de vedere, relațiile dintre cele două Familii Regale dau dovadă de o constanță multiseclară. Dacă ne uităm la tipul de activități comune și la momentele în care cele două familii s-au întâlnit, ele sunt cumva repetitive și constante încă de la Carol I încoace: participarea la evenimente de familie; participarea la evenimente de stat; întâlniri în cadru internațional; și diferite forme de legături de familie, de prietenie și personale. Ceea ce a crescut în timpul domniei Reginei Elisabeta a II-a au fost oportunitățile de întâlnire, datorate pe de o parte ușurinței călătoriilor, și pe de altă parte exilului Regelui Mihai I, care a făcut ca Majestatea Sa Margareta să își petreacă o bună parte din viață și în Marea Britanie (în special Scoția).



Sigur că aici există și un element de legătură personală, care din punctul meu de vedere este cea mai strânsă chiar acum, în generația Majestății Sale Margareta și a Regelui Charles al III-lea, care se cunosc mai bine și au petrecut mai mult timp în aceleași contexte decât oricare dintre alte două perechi de suverani români-britanici din trecut. Legătura aceasta este deja observabilă și aduce deja o deschidere mai mare României: de exemplu, vizita Regelui Charles în sprijinul eforturilor noastre de ajutor pentru refugiații din Ucraina; invitația și prezența proeminentă a Familiei Regale la Funeraliile Reginei Elisabeta etc. Consider că există o bază suficient de solidă pentru ca această legătură să crească și să dea roade pe termen mediu și lung în sensul apropierii și mai strânse dintre aceste două state.

**T.V.M.:** *Dincolo de întâlnirile protocolare, ce fel de relații există între șefii familiilor regale? De exemplu, putem crede că se sfătuiesc privind chestiunile dinastice, mai ales când trebuie luate anumite decizii, sau cel puțin discută asupra situațiilor respective? În mod concret, mă refer la comunicarea între suveranul român și britanic.*

**I.L.V.:** Relațiile acestea de sfătuire și dezbateri, dacă vreți, dintre Suverani sunt o chestiune pe cât de strict confidențială, pe atât de ne-organizată în mod formal. Ele se pot desfășura în mai multe moduri, atât în scris (scrisori, documente de tipul „non-paper”, „briefing” etc.), cât și verbal (telefonic, în persoană), și în contexte diferite (în marja unor întâlniri internaționale, cu ocazia vizitelor bilaterale tematice, sau fără niciun context, în viața de zi cu zi). În special în generația actuală comunicarea dintre Majestatea Sa Margareta și Regele Charles al III-lea există și este una de durată.

Trebuie însă înțeles că fiecare suveran are limitările sale cu privire la ce poate spune, ce poate spune public, și la domeniile în care se poate exprima, date de guvernul său și de situația politică internă. De aceea, nu este întotdeauna o prezumție realistă că toate subiectele majore vor fi discutate între suverani. De multe ori, se poate să nu se întâmple asta deoarece primul știe că al doilea nu ar putea răspunde, sau nu ar putea răspunde public, sau relevant, din cauza limitărilor naționale arătate mai sus.

Ca atare, deși nu este nici rară situația unor consultări, în afara întâlnirilor din cadrul vizitelor bilaterale (care întotdeauna sunt efectuate cu știința guvernelor, și cu unele teme de

discuții cunoscute și dezbătute anterior cu acestea) ele sunt întotdeauna strict confidentiale și cu caracter informal.

**T.V.M.:** *Închei interviul cu o întrebare, poate, destul de brutală, ținând cont de discuțiile de până acum: în Regatul Unit există și un curent republican, dar personal recunosc că nu am citit vreodată un plan concret despre cum ar arăta o „republică britanică”. Vă propun, deci, un exercițiu de imaginație: cât de mult ar trebui să se transforme statul și societatea britanică pentru a trece de la monarhie la republică? Mă gândesc, cu oarecare amuzament, la o situație de genul Andorrei, în care un ipotetic președinte al republicii britanice ar fi rege sau regină al Canadei, Australiei și celorlaltor ținuturi ale Commonwealth-ului (a cărui șefie, în continuare, ar fi deținută de monarhul în viață, nu?)...*

**I.L.V.:** Întrebarea este incitantă, dar să fiu sincer mi-aș închipui multe alte state ca republici înaintea Marii Britanii. Motivul este simplu: așa cum arătam la început, Coroana britanică este prezentă în miezul societății prin avatarurile sale juridice. Politicienii britanici, de toate nivelele, au constatat, prin lungă experiență, că întotdeauna este necesar un arbitru, sau măcar un punct de reper, legal și personalizat, care să ofere garanțiile a) stabilității; b) respectului regulilor; c) continuității; d) echității și e) imparțialității.

Coroana joacă acest rol, și nu doar în politica mare, națională, ci și cea locală, prin Locotenenți. Aceștia sunt numiți de Suveran, iar apoi au un rol esențial (de convocator / președinte / certificator etc.) pentru o puzderie de comitete și comisii unde se iau decizii locale (de ex.: comitetele privind numirea judecătorilor de pace; comitete privind dezvoltarea rurală etc.). Sigur că votul aparține tuturor membrilor, dar persoana care asigură că regulile jocului sunt respectate și că votul este corect este reprezentantul Coroanei. Tot acesta, în calitate de moderator și unificator al comunității locale, face propuneri și aduce alături în administrația locală persoanele cele mai destoinice, pe care, prin rolul său public, ajunge să le cunoască direct.

Ca atare, „Republica Britanică” ar fi un mare pas înapoi, o gogoasă fără miez, căreia i-ar lipsi exact firul care o ține laolaltă, și între cele patru națiuni, și pe plan local, și în sistemul judiciar etc.

În fine, Anglia (aici specific Anglia) încă este un stat de drept feudal cu privire la legile proprietății, la unele domenii cum sunt Lancaster și Cornwall, și cu privire la unele atribuții care

în alte țări ar fi „de stat”. Cine să preia aceste drepturi? Ar însemna o expropriere a Familiei Regale, în calitatea lor de proprietari ai acestor drepturi (în feudalism, există stăpânire privată nu numai asupra bunurilor, ci și asupra funcțiilor, inclusiv celor de stat). Cum s-ar putea face asta în secolul XXI? Și ce prestigiu ar avea Marea Britanie în fața celorlalte state aflate în Uniune Personală dacă, intempestiv și unilateral, le-ar văduvi Constituții proprii exact de instituția din fruntea sistemului – Coroana?

Punând cap la cap aceste argumente, nu cred că vom vedea prea curând o republică britanică.

Și cu aceasta, vă mulțumesc încă o dată pentru provocările adresate!